

сприяють ефективній взаємодії у процесі реалізації соціально-економічних завдань.

Є різні підходи щодо вибору форми власності між повністю державним або спільним з приватним сектором підприємством. Наприклад, в Англії і не так давно в Німеччині вибір був зроблений на користь спільного з приватним сектором підприємства. У Франції вибір зроблений таким чином, що тепер державно-приватне партнерство є кращою структурою, яка надає адміністративні послуги.

Державно-приватне партнерство є одним з найбільш перспективних та ефективних інструментів міського і регіонального економічного та соціального розвитку. В Україні розвиток партнерських відносин держави і бізнесу знаходиться на початковій стадії, тому необхідно розвиватися и брати приклад з зарубіжних країн, бо може саме цей досвід допоможе вирішити актуальні проблеми України, а в першу чергу стосовно реформування ЖКГ.

ВДОСКОНАЛЕННЯ СФЕРИ ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

В. О. ЄСІНА, канд. екон. наук, доц.,

доц. кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіональної економіки

Н. М. МАТВЄЄВА, канд. екон. наук, доц.,

доц. кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіональної економіки

Харківський національний університет міського господарства

імені О. М. Бекетова, м. Харків

Житлово-комунальна сфера – це на сьогодні чи не єдина галузь народного господарства, якої не торкнулися ринкові перетворення. Вона працює за найгіршими зразками радянських часів. Несприятливі економічні та інституційні умови функціонування галузі житлово-комунального господарства (ЖКГ) України, адміністративне втручання у ціноутворення та відсутність сильної політичної волі проводити структурні реформи у секторі суттєво зменшують його ефективність.

Організація державної фінансової підтримки функціонування і розвитку системи централізованого теплопостачання на сьогоднішній день характеризується безсистемним підходом. Як наслідок, ринок теплопостачання не має ознак, притаманних ринковій економіці. Характерною рисою бюджетної підтримки є здійснення її на безповоротній основі. Крім того, непередбачуваність, нерівномірність виділення бюджетних коштів протягом року призводять до неефективності такої допомоги.

Діяльність підприємств галузі центрального теплопостачання (виробництва, транспортування та постачання теплової енергії) регламентується, координується, регулюються та контролюється більш ніж 85 законодавчими та нормативними актами, які можливо розділити на 7 підгруп, що характеризуються загальними основними рисами, а саме:

1. *Організаційно-правові акти* – 30 нормативних документів, що регламентують діяльність підприємств, повноваження органів, що проводять державний нагляд та контролюють діяльність підприємства та ліцензійні умови встановлюють організаційні, технологічні, кваліфікаційні та спеціальні (особливі) вимоги провадження господарської діяльності з постачання теплової енергії.

2. *Облік та звітність підприємств* – 10 законодавчо-нормативних документів, що регламентують облік технічних та економічних показників підприємств та перелік й контроль подачі різноманітних звітів підприємствами.

3. *Система тарифоутворення* – 12 законодавчо-нормативних актів, що регламентують процеси тарифоутворення на послуги з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.

4. *Інвестиційна діяльність* – 4 законодавчо-нормативних актів, що регламентують механізм розроблення, затвердження, погодження, схвалення інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері теплопостачання з метою визначення обґрунтованості запланованих ними капіталовкладень та/або витрат у структурі інвестиційної складової тарифів на теплову енергію за регульованим тарифом.

5. *Правила надання послуг та постачання теплової енергії споживачам* – 15 нормативних актів, що регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг (виконавець), і фізичною та юридичною особою (споживач), яка отримує послуги з централізованого опалення, постачання

холодної та гарячої води. Правила визначають порядок надання, обліку та оплати послуг, перевірки кількісних та/або якісних показників надання послуг, визначають права та обов'язки споживачів та виконавців послуг.

6. *Стратегічний напрямок* – 4 нормативних актів, в яких закріплено програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та Енергетична стратегія України. Хоча і генеральний напрямок розвитку сфери централізованого теплопостачання в Україні відсутній.

7. *Технологічний напрямок* – 12 нормативних актів, що регламентують загальнообов'язкові правила ведення господарської діяльності підприємств, а саме: основні організаційні і технічні вимоги до безпечної, надійної та економічної експлуатації джерел теплопостачання, теплофікаційних і тепловикористовувальних установок, теплових мереж, систем опалення та вентиляції, гарячого водопостачання, збирання і повернення конденсату, водопідготовки тощо.

З аналізу наявної законодавчої бази можливо зробити висновки, що для створення ефективної системи державного регулювання та ведення транспарентної діяльності підприємств необхідно провести перегляд законодавчо-нормативної бази з урахуванням пропозицій суб'єктів господарювання щодо усунення недоліків діючого законодавства та зробити спробу кодифікації законодавства галузі теплопостачання.

Державна (національна) стратегія розвитку галузі теплопостачання в Україні відсутня незважаючи на те, що ця галузь є найбільш соціальнозначуща, матеріалоемна та потребує виважених радикальних змін не тільки в фізичному оновленні основних засобів, а і у зміні системи тарофоутворення, що є прозора та зрозуміла для населення, як основних споживачів цієї послуги.

Державна (національна) стратегія галузі теплопостачання України повинна керуватися ключовими стандартами Європейського союзу в частині основних показників на аналогічний період планування та пошуку значних фінансових коштів для модернізації будівель і систем теплопостачання. Національна стратегія теплопостачання України повинна отримати схвалення не тільки уряду і народу України, а й міжнародного співтовариства і міжнародних фінансових організацій. Тому реформа теплопостачання України не може бути здійснена без реформи бюджетної, тарифної та інвестиційної політики в країні та регіонах (області, міста, селища). При

розробці Стратегії розвитку галузі теплопостачання необхідно спиратися на досвід країн Центральної та Східної Європи, що здійснили або знаходяться в стадії здійснення модернізації своїх систем теплопостачання. Без чітко виваженої стратегічної мети розвитку галузі неможлива її якісна трансформація у конкурентоспроможну і енергоефективну систему теплопостачання міст і населених пунктів України.

Відсутність єдиної державної політики розвитку комунальної теплоенергетики унеможливило впровадження комплексного та єдиного підходу до ефективного регулювання діяльності підприємств галузі тому пропонуються розробка концепції «Державної (національної) стратегії розвитку централізованої системи теплопостачання» з урахування впровадження нової методології стимулюючого тарифоутворення та моніторингу діяльності підприємств галузі.

При розробці та впровадженні нової методології стимулюючого тарифоутворення для підприємств галузі теплопостачання є необхідними наступні кроки:

- проведення детального аналізу законодавства, що стосується діяльності суб'єктів господарювання у галузі теплопостачання на предмет розбіжностей, неточностей та вільного трактування правових норм;
- розробка похідного законодавства, що регламентує впровадження системи стимулюючого тарифоутворення.
- уникнення подвійного трактування правових норм при впровадженні системи стимулюючого тарифоутворення у нормативно-правову базу;
- перегляд наявної нормативно-правової бази та надання визначення всіх елементів структури тарифу (наприклад «граничного рівня рентабельності для підприємств галузі теплопостачання»).

Зважаючи на стратегію євроінтеграції України та високі вимоги Європейського союзу до технологічного укладу країн-членів необхідно провести узгодження національного законодавства, що регламентує діяльності суб'єктів господарювання у галузі теплопостачання з Директивами Європейського союзу.

Література

1. Нормативно-правова база України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws> (дата звернення 16.01.2017). – Назва з екрану.

2. Єсіна В. О. Застосування проектів державно-приватного партнерства у діяльності комунальних підприємств: закордонний досвід / В. О. Єсіна, І. М. Гладка // Вчені записки Харківського інституту управління: Науковий журнал. – Випуск № 40, 2016. – С. 422–433.

3. Матвєєва Н. М. Наукові складові розробки стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства / Н. М. Матвєєва, В. В. Величко, С. М. Гайденок // Науковий журнал «Причорноморські економічні студії» – Випуск 8, 2016. – С. 118-122.

ЗВ'ЯЗОК ДЕРЖАВНОГО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

А. М. БРОВДІЙ, канд. юрид. наук,
доц. кафедри правового забезпечення господарської діяльності
А. О. СЕМЕРУЛЬНИК, студ.
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

У сучасних умовах держава, не маючи достатніх бюджетних ресурсів, не здатна самотійно забезпечити ефективне функціонування важливих інфраструктурних об'єктів та окремих галузей. Водночас для реалізації масштабних проектів у різних секторах економіки необхідні значні інвестиційні ресурси. Особливо гостро потребують інвестицій інфраструктурні галузі України – автомобільні та залізничні шляхи, комунальне господарство. Зазначену проблему можна вирішити пошуком нових форм співпраці державного та приватного секторів економіки. В розвинених країнах і в країнах, що розвиваються, виникла особлива форма взаємодії держави та бізнесу - публічне-приватне партнерство. У вітчизняній науковій літературі використовують термін «державно-приватне партнерство» (далі – ДПП). ДПП може посприяти активізації інвестиційної діяльності в Україні.

Зокрема, особливостям реалізації різноманітних форм державно-приватного партнерства в Україні присвячені праці: Т. Єфіменко [1], К. Павлюк [2], І. Запатріна [3], Т. Лебеда [4], А. Павлюк, Д. Ляпін [5], О. Пильтай та інші.

При аналізі даного питання також значним джерелом формування думки була монографія: Правове регулювання державно-приватного